

49/2001. (IV. 3.) Korm. rendelet

a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 36. §-ában kapott felhatalmazás alapján a Kormány a következőket rendeli el:

A rendelet célja

1. § A rendelet célja a vizek védelme a mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szemben, továbbá a vizek meglévő nitrátszennyezettségének csökkentése.

A rendelet hatálya

2. § A rendelet hatálya a felszíni és felszín alatti vizekre (a továbbiakban együttesen: vizek), valamint ezzel összefüggésben a mezőgazdasági tevékenységekre és a mezőgazdasági tevékenységet folytatókra terjed ki.

Fogalom meghatározások

3. § E rendelet alkalmazásában

a) *felszín alatti víz*: minden, a föld felszíne alatt a telített zónában elhelyezkedő víz, amely közvetlen érintkezésben van a földtani közeggel;

b) *felszíni víz*: a föld felszínén lévő folyó- és állóvizek;

c) *nitrogénvegyület*: minden nitrogéntartalmú anyag, a gáz halmazállapotú molekuláris nitrogén kivételével;

d) *nitrátszennyezés*: mezőgazdasági eredetű nitrogénvegyületek vízi környezetbe történő közvetlen vagy közvetett bejutása, illetve bejuttatása, aminek következtében veszélybe kerül az emberi egészség, az élővilág, a vízi ökoszisztéma, és a vizek rendeltetésszerű felhasználása, romlik a vizek esztétikai értéke;

e) *eutrofizáció*: algák és magasabb rendű vízinövények szaporodásának felgyorsulása, amihez hozzájárul a nitrogénvegyületek vízben történő feldúsulása, és amelynek következtében kedvezőtlen változások jelentkeznek a vízi élővilágban és a víz minőségében;

f) *jó mezőgazdasági gyakorlat*: a vizek nitrátszennyezésének megelőzése, csökkentése érdekében a mezőgazdasági tevékenység folytatására vonatkozó, az 1. számú mellékletben meghatározott előírások összessége;

g) *állattartó telep*: egy háztartás igényét meghaladó állattartásra szolgáló létesítmény;

h) *állatállomány*: minden saját felhasználásra vagy jövedelem-, illetve vagyonszerzési célból tartott haszonállat;

i) *számosállat*: 500 kg élőtömegű állategyed vagy csoport;

j) *trágya*: minden olyan nitrogénvegyületet tartalmazó anyag, amely a termesztett növények tápanyagellátását szolgálja, szolgálhatja;

k) *műtrágya*: iparilag előállított trágya;

l) *szervestrágya*: az állatállomány által ürített trágya, illetve a trágya és az alom keveréke, feldolgozott formában is, idetartozik különösen a hígtrágya, az istállótrágya;

m) *trágyázás*: a trágya kijuttatása a talajba vagy a talajra.

Nitrátérzékeny területek kijelölésének és felülvizsgálatának szempontjai

4. § (1) A nitrátérzékeny területeket elsősorban a vizek nitrátszennyezéssel szembeni érzékenysége alapján kell kijelölni.

(2) Nitrátszennyezéssel szemben érzékeny víz

a) az a felszíni víz, melyben

aa) a nitráttartalom az 50 mg/l értéket, ivóvíz célú használat esetén a 25 mg/l értéket meghaladja,

ab) a nitrogénvegyületek hozzájárultak az eutrofizáció kialakulásához;

b) az a felszín alatti víz, amelynek nitrátszennyezettsége meghaladja a külön jogszabályban meghatározott határértéket;

c) az a víz, melyben a nitráttartalom meghaladhatja az *a)* és *b)* pontok szerinti határértékeket, illetve eutrofizáció léphet fel, ha a mezőgazdasági tevékenység során nem tartják be az 1. számú mellékletben meghatározott előírásokat a felszíni víz vízgyűjtőterületén, illetve a felszín alatti víz utánpótlódási területén.

(3) Az érzékeny vizek és területek kijelölésénél a (2) bekezdésben foglaltakon túlmenően figyelembe kell venni

a) a vizek és a talaj jellemzőit és környezeti adottságait;

b) a nitrogénvegyületek viselkedését a környezetben;

c) a 7. § szerinti akcióprogram hatásait.

Nitrátérzékeny területek

5. § (1) A nitrátszennyezés szempontjából érzékeny terület (a továbbiakban: nitrátérzékeny terület)

a) a Balaton, a Velencei-tó, a Fertő tó, továbbá valamennyi ivóvízellátási célt szolgáló vízgyűjtő területe;

b) minden

ba) karsztos terület, ahol a felszínen vagy 10 m-en belül a felszín alatt mészkő, dolomit, mész- és dolomitmárga képződmények találhatók,

bb) üzemelő és távlati ivóvízbázis, ásvány- és gyógyvízhasznosítást szolgáló vízkivétel külön jogszabály szerint kijelölt vagy lehatárolt védőterülete,

bc) a *ba)* és *bb)* pontba nem tartozó karsztos terület, ahol a felszín alatt 100 m-en belül mészkő, dolomit, mész- és dolomitmárga képződmények találhatók, kivéve, ha lokális vizsgálat azt bizonyítja, hogy nitrogéntartalmú anyag a felszínről 100 év alatt sem érheti el a nevezett képződményeket,

bd) olyan terület, ahol a fő porózus-vízadó összlet teteje a felszíntől számítva 50 m-nél kisebb mélységben van;

c) a 4. § (2) bekezdés szerinti vizek vízgyűjtő területe;

d) a külön jogszabály szerinti bányatavak 300 méteres parti sávja.

(2) Az (1) bekezdés *a)*-*c)* pontja szerinti nitrátérzékeny területeket a 2. számú mellékletben felsorolt települések közigazgatási határai határozzák meg.

A vizek védelmét szolgáló intézkedések

6. § (1) Tilos hígtrágya, trágyalé, továbbá a trágyatárolók csurgalékvezeinek bevezetése a vizekbe.

(2) Állattartó telephez trágyatároló nem létesíthető felszíni víztől, más jogszabály által nem szabályozott ivóvíznyerőhelytől számított legalább 100 méteren belül. A hatóság környezetvédelmi vagy vízgazdálkodási érdekből ettől eltérően rendelkezhet.

(3) Hígtrágyatároló nem létesíthető külön jogszabály szerinti vízjárta területeken.

(4) A rendelet hatálybalépésekor már üzemelő vagy engedéllyel rendelkező állattartó telepek esetében az (1)-(3) bekezdések szerinti előírásoknak legkésőbb 2005. december 31-ig meg kell felelni.

7. § (1) A nitrátérzékeny területeken a nitrátszennyezés megelőzése, illetve csökkentése érdekében országosan egységes, összehangolt intézkedéssorozat (a továbbiakban: akcióprogram) kell megvalósítani.

(2) Az akcióprogram négyéves szakaszokra tagolódik; az első négyéves szakasz 2002. január 1-jén kezdődik.

(3) Az akcióprogram részei

a) a 8. § szerinti, a jó mezőgazdasági gyakorlatra vonatkozó előírások érvényesítése,

b) a 9. § szerinti nyilvántartási, adatszolgáltatási, adatfeldolgozási feladatok teljesítése,

c) a 10. § szerinti hatósági ellenőrzés,

d) a 11. § (1)-(4) bekezdés szerinti monitoring feladatok ellátása.

8. § (1) A (3) bekezdésben meghatározott kivétellel a nitrátérzékeny területen mezőgazdasági tevékenységet folytatónak az 1. számú mellékletben meghatározott előírásokat kell betartania mezőgazdasági tevékenysége során. Nem nitrátérzékeny területeken az előírások alkalmazása ajánlott.

(2) Az előírásokat figyelembe kell venni továbbá különösen:

a) talajtani szakvélemény,

b) tápanyag-gazdálkodási szaktanács,

c) területi fejlesztési tervek,

d) állattartó telepek műszaki terveinek

készítése során.

(3) A rendelet hatálybalépésekor már üzemelő vagy engedéllyel rendelkező állattartó telepek esetében az 1. számú melléklet 6. pontjában meghatározott, az állattartó telepek trágyatároló műtárgyainak kialakítására vonatkozó követelményeket

a) az 5. § (1) bekezdés *ba*), *bb*) pontja szerinti nitrátérzékeny területen lévő állattartó telepek hígtrágya tárolóira, valamint a többi nitrátérzékeny területen az 50 számosállat fölötti állattartó telepek hígtrágya tárolóira 2006. január 1-jétől, a második négyéves szakasz kezdetétől,

b) az 5. § (1) bekezdés *ba*), *bb*) pontján kívüli nitrátérzékeny területen lévő, az 50 számosállat alatti állattartó telepek hígtrágya tárolóira, valamint minden nitrátérzékeny területen az 50 számosállat fölötti állattartó telepek istállótrágya tárolóira 2010. január 1-jétől, a harmadik négyéves szakasz kezdetétől,

c) az 50 számosállat alatti állattartó telepek istállótrágya tárolóira 2014. január 1-jétől a negyedik négyéves szakasz kezdetétől kell teljesíteni.

(4) Az állattartó telepek trágyatárolóinak az 1. számú melléklet előírásai szerinti kialakításának ösztönzése érdekében a külön jogszabályban meghatározott állami támogatásoknál

a) a rendelet hatálybalépésétől a (3) bekezdés *a*) pontjának,

b) 2005. január 1-jétől a (3) bekezdés *b*) pontjának,

c) 2009. január 1-jétől a (3) bekezdés *c*) pontjának

teljesítését szolgáló fejlesztéseket előnyben kell részesíteni.

(5) A felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet (a továbbiakban: FAV Kr.) hatálya alá tartozó tevékenységekre vonatkozó, e rendelet szerinti előírásokat a környezetvédelmi hatóság a FAV Kr. alapján kiadott engedélyeiben, szakhatósági állásfoglalásaiban (határozataiban) is elrendelheti.

9. § (1) A mezőgazdasági tevékenységet folytatónak a (2) bekezdés szerinti adatszolgáltatást megalapozó, folyamatos nyilvántartást kell vezetnie.

(2) A mezőgazdasági tevékenységet folytató a *3. számú melléklet* szerinti adatlapon köteles adatot szolgáltatni a tárgyévét követő év február 28-áig a mezőgazdasági tevékenység helye szerint illetékes talajvédelmi hatóságnak.

(3) A talajvédelmi hatóság a beérkezett adatokat feldolgozza és azokról évenként összesítést készít, melyet megküld az illetékes környezetvédelmi hatóságnak.

(4) A mezőgazdasági tevékenységet folytatónak a tápanyag-gazdálkodási szaktanácsot, a (2) bekezdés szerint beküldött adatlap másolatát, valamint a talajtani szakvéleményt 5 éven keresztül meg kell őriznie.

(5) A talajvédelmi hatósághoz beérkező adatok országos feldolgozásáról és az ezzel összefüggő feladatok ellátásáról a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter a környezetvédelmi miniszter bevonásával gondoskodik.

(6) Az adatszolgáltatásból származó feldolgozott adatokat a hivatalos statisztikai szolgálathoz tartozó szervek statisztikai célra, térítésmentesen megkaphatják.

10. § (1) A 6. §-ban, a 8. § (1) bekezdésében, valamint a 9. §-ban foglalt előírások megtartását a termőföldön folytatott tevékenységek vonatkozásában a talajvédelmi hatóság, egyéb területeken a vizek nitrátszennyezésével járó tevékenységek esetében a környezetvédelmi hatóság ellenőrzi.

(2) Az (1) bekezdés szerinti hatóság a 6. §-ban, a 8. § (1) bekezdésében, valamint a 9. §-ban foglalt előírásokat megsértő tevékenységet határozatban:

a) felfüggesztheti,

b) korlátozhatja,

c) megtilthatja.

(3) A hatóság ellenőrzési tevékenysége során észlelt, más hatóság hatáskörébe tartozó szabálytalanságokról tájékoztatja az illetékes hatóságot.

11. § (1) A vizekben a nitrátszennyezettséget, továbbá a felszíni vizek eutrofizációs állapotát - ha jogszabály másként nem rendelkezik - a (2)-(4) bekezdésekben meghatározott gyakorisággal ellenőrizni kell.

(2) Az ellenőrzést először 2004-ben, majd azt követően négyévente kell elvégezni, egy éven át tartó méréssorozattal.

(3) Felszíni vízből legalább havonta, nagyvízi időszak esetén ennél gyakrabban szükséges a mintavétel.

(4) Felszín alatti vízből a mintavételek számát a hidrogeológiai adottságoktól és a vízkivétel mennyiségétől függően kell megállapítani.

(5) A (1)-(4) bekezdésekben meghatározott ellenőrzési feladatokról - ha jogszabály másként nem rendelkezik - a környezetvédelmi miniszter a közlekedési és vízügyi miniszter bevonásával gondoskodik.

(6) A vizek nitráttartalmának vizsgálatát szabványban elfogadott eljárások szerint ezekre a vizsgálatokra akkreditált laboratóriumok végezhetik. A nitráttartalom meghatározására molekula-abszorpciós spektrofotometriás módszert kell alkalmazni.

12. § (1) A 4. § szerinti szempontok és a 11. § szerinti vizsgálati eredmények alapján a nitrátérzékeny területek kijelölését legalább négyévente felül kell vizsgálni. Erről és a szükségessé váló módosítások kezdeményezéséről a környezetvédelmi miniszter gondoskodik a közlekedési és vízügyi miniszter bevonásával.

(2) Az 1. számú mellékletben foglalt szabályok szükség szerinti felülvizsgálatáról, a módosítások kezdeményezéséről a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter a környezetvédelmi miniszter bevonásával gondoskodik.

(3) Az (1)-(2) bekezdés szerinti felülvizsgálatok alapján a Kormány négyévente értékeli az akcióprogram végrehajtását, hatásait, és meghatározza a következő szakaszára vonatkozó előírásokat.

Tájékoztatás az Európai Unió felé

13. § (1) Az Európai Bizottság részére történő tájékoztatás során meg kell adni:

- a) a jó mezőgazdasági gyakorlat előírásait,
- b) térképen feltüntetve a nitrátérzékeny területeket és azok változását, megjelölve a kijelölés és felülvizsgálat szempontjait,
- c) a 11. § szerinti ellenőrzés eredményeit,
- d) az akcióprogramról szóló összefoglalót, amely tartalmazza a 6-10. és 12. §-ok szerinti előírások alkalmazását,
- e) a vizek állapotának - az akcióprogram intézkedéseinek hatására kialakuló - várható változását.

(2) A tájékoztatásról a környezetvédelmi miniszter a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter, továbbá a közlekedési és vízügyi miniszter bevonásával gondoskodik.

Záró rendelkezések

14. § (1) A rendelet - a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel - a kihirdetésétől számított 30. napon lép hatályba.

(2) A rendelet 13. §-a az Európai Unióhoz történő csatlakozásról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépésének napján lép hatályba.

15. § E rendelet a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai között társulás létesítéséről szóló, Brüsszelben, 1991. december 16-án aláírt Európai Megállapodás tárgykörében, a megállapodást kihirdető 1994. évi I. törvény 3. §-ával összhangban az Európai Közösségeknek a vizek mezőgazdasági forrásból származó nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló 91/676/EGK tanácsi irányelvvel összeegyeztethető szabályozást tartalmaz.

1. számú melléklet a 49/2001. (IV. 3.) Korm. rendelethez

A jó mezőgazdasági gyakorlat szabályai a vizek nitrátszennyezésének megelőzése, csökkentése érdekében

Az alapvető cél a vizek nitrátszennyezésének megelőzése, csökkentése oly módon, hogy egyben biztosítani lehessen a növények optimális tápanyagellátását, valamint a talajok termékenységének fenntartását.

1. Mennyiségi korlátozás

Mezőgazdasági területre éves szinten szerves trágyával kijuttatott nitrogén mennyisége nem haladhatja meg a 170 kg/ha értéket, beleértve a legeltetés során az állatok által közvetlenül kijuttatott, továbbá a szennyvizekkel és szennyvíziszapokkal kijuttatott mennyiséget is.

2. Trágyázási tilalmi időszakok

Tilos a trágya kijuttatása december 1. és február 15. között.

Gyors hatású, könnyen oldódó nitrogéntrágya, így trágyalé, hígtrágya, ammónium- és nitráttartalmú műtrágya betakarítás után nem juttatható ki szántóterületre, amennyiben oda az adott évben nem kerül újabb kultúra. Ha megfelelő talajfedettséget biztosító növény kerül még az adott évben a területre, fenti anyagok felhasználhatóak, de a trágyázás és a vetés közötti időszaknak rövidnek kell lennie (legfeljebb 14 nap).

3. Trágyakijuttatás erősen lejtős mezőgazdasági területen

Tilos hígtrágya, trágyalé felszíni kijuttatása olyan lejtős területen, ahol fennáll annak a veszélye, hogy a lemosódó tápanyagok felszíni vízbe juthatnak. A közvetlen talajba juttatás (injektálás) ezeken a területeken is megengedett. A 20%-nál meredekebb lejtésű területeken trágyát csak a növényvel fedett területen vagy azonnali bedolgozás mellett szabad használni.

4. Trágyázás vízzel telített, fagyott, hótakaróval borított talajokon

Nem juttatható ki trágya fagyott, vízzel telített, összefüggő hótakaróval borított talajra. Az összefüggő hótakaró azt jelenti, ha a területet legalább 5 cm vastag, egységes hótakaró borítja.

Fagyott a talaj, ha 5 cm-nél mélyebben, tartósan átfagyott. Nem tekinthető a talaj fagyottnak, ha a felszíni réteg éjszaka fagyott, napközben pedig felenged. Ebben az esetben a talaj képes a víz és a tápanyagok befogadására.

Vízzel telített a vízkapacitásig telített talaj, mely nem képes további víz felvételére.

5. A trágyázás szabályai a vizek környezetében

Trágyázáskor nagy figyelmet kell fordítani arra, hogy a tápanyagok sem közvetlenül, sem erózió útján ne juthassanak a felszíni vizekbe. Ennek érdekében az alábbi védőtávolságot kell betartani: trágya nem juttatható ki felszíni víztől, forrástól, emberi fogyasztásra, illetve állatok itatására szolgáló kúttól 10 m-es sávban, amennyiben jogszabály ettől eltérően nem rendelkezik.

Vízjárta területeken biztosítani kell, hogy a kijuttatott trágya ne mosódhasson be a vizekbe a szélsőséges vízjárási viszonyok kialakulásakor.

6. Állattartó telepek trágyatároló műtárgyainak kialakítására vonatkozó szabályok

Trágyatároló műtárgyak méretezésekor az alábbiakban meghatározott tárolási kapacitáson felül figyelembe kell venni azt a többlettárolási igényt is, ami a kihelyezésre használt területen fennálló, előre nem látható, szélsőséges vízjárási viszonyokból (belvíz, valamint fakadó és szivárgó vizekből adódó elöntés) adódhat.

A trágya tárolása során eleget kell tenni a felszín alatti vizek minőségének védelmére vonatkozó, külön jogszabályban foglalt előírásoknak.

6.1. Hígtrágya tároló

Hígtrágya, trágyalé, csurgalékvíz kizárólag szivárgásmentes, szigetelt tartályban, medencében tárolható. A tárolótartály, medence anyagát úgy kell megválasztani, hogy az a korrózióknak ellenálljon, élettartama legalább 20 év legyen. A tárolóhelynek legalább 4 havi hígtrágya, trágyalé, csurgalékvíz befogadására elegendő méretűnek kell lennie, hogy biztosított legyen a tilalmi időszakokban biztonságos tárolásuk.

6.2. Istállótrágya tároló

Istállótrágyát szigetelt alapú, a csurgalékvíz összegyűjtésére szolgáló gyűjtőcsatornákkal és aknával ellátott trágyatelepen kell tárolni. A csurgalékvíz a hígtrágyával azonos módon használható fel, vagy a trágyára visszaöntözhető.

A tárolókapacitásnak elegendőnek kell lennie legalább 8 havi istállótrágya tárolására. Így biztosítható, hogy az istállótrágya optimális állapotban kerüljön felhasználásra.

Mélyalmos trágya - amennyiben nem ütközik más előírással - előzetes tárolás nélkül is kijuttatható. Abban az esetben, ha az előírások ezt nem teszik lehetővé, az istállótrágyával azonos módon kell tárolni és kezelni. A karámföld tárolása az istállótrágyával azonos módon történik. A karámok csurgalékvízének gyűjtését úgy kell megoldani, hogy az ne veszélyeztethesse a környezetet.

Ideiglenes trágyakazal, trágyaszarvas mezőgazdasági tábla szélén - legfeljebb 2 hónap időtartamra - olyan helyen alakítható ki elszívárgás elleni védelem nélkül, ahol

- a) a talajvíz legmagasabb szintje 1,5 m alatt van,
- b) felszíni víz nincs 100 m-en belül.

Ideiglenes trágyakazal nem létesíthető vízjárta területen, alagsóvezett mezőgazdasági tábla szélén.

A silótakarmányok tárolására szolgáló silótereket szigetelt aljzattal kell készíteni. Az érlelés során keletkező silólevet a csurgalékvízhez hasonlóan szivárgásmentes, szigetelt aknában kell gyűjteni, felhasználása során ügyelni kell rá, hogy ne szennyezhesse a vizeket.

7. Mezőgazdasági területek trágyázásának szabályai

A trágyakijuttatás során alapvető követelmény, hogy a nitrátkimosódás a lehető legkisebb legyen. Szakszerű a trágyázás, ha a talaj tulajdonságainak, tápanyag-ellátottságának, a környezeti feltételeknek és a természetű növény helyesen megválasztott termésszintjéhez tartozó tápanyagigénynek megfelelő adagban, megfelelő időben és módon, a trágya tápanyagtartalmának ismeretében történik.

A trágyázást pontos adagban és egyenletesen kell végezni, kerülve az átfedéseket. Így biztosítható a talaj fizikai, kémiai és biológiai tulajdonságaira gyakorolt kedvező hatás. Az egyenletes trágyaeloszlás érdekében a trágyaszóró gépek karbantartásáról rendszeresen gondoskodni kell.

7.1. Hígtrágya hasznosítása

Hígtrágya csak talajtani szakvéleményre alapozott talajvédelmi hatósági engedély birtokában juttatható ki mezőgazdasági területre. Az évente területegységre kijuttatható hígtrágya mennyiségét a hígtrágya tápanyagtartalma és a talaj fizikai, kémiai, vízgazdálkodási tulajdonságainak ismeretében, a természetű növény tápanyagigénye alapján úgy kell meghatározni, hogy a kijuttatott hígtrágya nitrogéntartalma hasznosuljon, és ne kerülhessen a vizekbe.

A szakvélemény készítése során a talajvíz vizsgálata is szükséges, ha a talajvíz legmagasabb szintje 7 méteren belül található.

A hígtrágya hasznosítására szolgáló terület talaját, továbbá a talajvíz szintjét és minőségét - elsősorban nitráttartalmát - 3 évente meg kell vizsgálni. A vizsgálat eredményeit meg kell küldeni a talajvédelmi hatóságnak.

7.2. Istállótrágya felhasználása

Az istállótrágya kijuttatásának jellemző ideje augusztus-november. Tavasszal az istállótrágya kijuttatás csak homoktalajon történhet.

Istállótrágyát, egyéb szerves tárgyat elsősorban a szervestrágya-igényes növények alá kell kiszórni, melyek azt legjobban hasznosítják. A szántóföldi növények közül elsősorban a cukorrépa, a kukorica, az egynyári takarmánynövények és a repce tartozik ide.

A kijuttatott istállótrágyát lehetőleg azonnal, de legfeljebb 14 napon belül a talaj felső szerkezetes rétegébe egyenletesen be kell dolgozni.

A trágyakijuttatást úgy kell ütemezni, hogy lehetőleg a tél beállta előtt a trágyatároló kiürüljön.

Talajcsövezett területen fokozott gondot kell fordítani a trágyázás szakszerűségére, mivel a kimosódás veszélye itt nagyobb.

7.3. Műtrágyázás szabályai

Műtrágyát talajvizsgálatokra alapozott számítások alapján lehet felhasználni. A talaj tápanyagvizsgálatát legalább 5 évente, gyepek esetében legalább 10 évente kell elvégeztetni.

A gazdaságos, környezetvédelmi szempontból biztonságos műtrágyaadag számításakor figyelembe kell venni a talaj tápanyagellátottságát, a növény tápanyagigényét, az elővetemény hatását és a korábban kijuttatott szerves trágya nitrogénigény csökkentő hatását.

Nitrogén műtrágyát akkor kell adagolni, amikor a növény legjobban képes azt hasznosítani. Ősszel csak akkor lehet kiadni, ha a területen levő növény hasznosítani tudja.

8. Egyéb követelmények

8.1. Erózió

Erózióknak kitett területen törekedni kell a minél nagyobb növényborítottságra, különösen a tavaszi és őszi csapadékos időszakokban.

Ennek érdekében őszi növények vetését olyan korán kell végezni, hogy tél elejére legalább 25%-os növényborítottság alakuljon ki, illetve betakarítás után a növényi maradványokat a táblán kell hagyni.

Az erózió elleni agrotechnikai védelem fontos módja a talaj szerkezetességének megóvása, helyes talajműveléssel, szükség esetén mélylazítással. A mélylazítás növeli a talaj vízbefogadóképességét, ezzel csökken az elfolyás veszélye.

8.2. Öntözés

Öntözés csak öntözési talajtani szakvélemény és az erre alapozott műszaki terv alapján kiadott vízjogi engedéllyel végezhető.

Az éves öntözővíz-szükségletet, az egyszerre kiadható öntözővíz mennyiségét, az öntözés intenzitását a talaj fizikai, vízgazdálkodási tulajdonságai, valamint az öntözendő növény vízigénye alapján a talajtani szakvéleményben kell meghatározni.

A víz mozgását a talajban a talaj pórusrendszere, a gravitáció, kapilláris és adszorpciós erők együttesen határozzák meg. Az öntözési normát úgy kell megállapítani, hogy a talajba jutott víz beszivárgása folyamatos legyen az öntözés során. A talaj maximális vízkapacitásánál több víz nem juttatható ki egyszerre, mivel az tócsásodáshoz, majd gyenge vízáteresztő képességű talajon lefolyáshoz vezethet. Jó vízáteresztő képességű, gyenge víztartó képességű talaj esetében viszont a víz a gyökérszóna alá szivárog, ezzel növelve a tápanyagok bemosódásának veszélyét.

Törekedni kell a növény igényét is kielégítő kis vízadagú, de gyakoribb öntözésre.

Az öntözést legkésőbb akkor kell megkezdeni, amikor a talaj nedvességtartalma a szabadföldi vízkapacitás 50%-ára csökken. Szárazabb talaj esetén nagy a veszélye annak, hogy az öntözés kezdetén, a talajban képződött repedések mentén a tápanyagok - elsősorban a nitrogén - lemosódnak.

Az öntözött terület talaját, valamint a talajvíz szintjét és minőségét - amennyiben 7 méteren belül elérhető - 5 évente ellenőriztetni kell.

2. számú melléklet a 49/2001. (IV. 3.) Korm. rendelethez

A nitrátérzékeny területen lévő települések listája

Aba
Abádszalók
Abaliget
Abasár
Abaújlak
Abaújszántó
Abda
Ábrahámhegy
Ács
Adásztevel
Adony
Adorjás
Ágfalva
Aggtelek
Agyagosszergény
Ajak
Ajka
Akasztó
Alap
Alcsútdoboz
Alibánfa
Almásháza
Almáskamarás
Alsóberecki
Alsónémedi
Alsónemesapáti
Alsónyék
Alsóörs
Alsópáhok
Alsószentmárton
Alsótelekes
Alsószolca
Ambrózfalva
Anarcs
Andornaktálya
Andrásfa
Annavölgy

Apácatorna
Apátistvánfalva
Apátvarasd
Apostag
Aranyosapáti
Aranyosgadány
Arnót
Ároktő
Árpás
Ásványráró
Aszófő
Babarcszőlős
Babosdöbréte
Bácsalmás
Bácsszentgyörgy
Badacsonytomaj
Badacsonytördemic
Bag
Bagod
Baj
Baja
Bajna
Bajót
Bak
Bakóca
Bakonya
Bakonybél
Bakonyjákó
Bakonykoppány
Bakonykúti
Bakonynána
Bakonyoszlop
Bakonyszentkirály
Bakonyszentlászló
Bakonyszücs
Baktalórántháza
Baktüttös
Balassagyarmat
Balatonalkali
Balatonalmádi
Balatonberény
Balatonboglár
Balatoncsicsó
Balatonederics
Balatonendréd
Balatonfenyves
Balatonfőkajár
Balatonföldvár
Balatonfüred
Balatonfűzfő
Balatongyörök
Balatonhenye
Balatonkenese
Balatonkeresztúr
Balatonlelle
Balatonmagyaród

Balatonmáriafürdő
Balatonőszöd
Balatonrendes
Balatonszabadi
Balatonszárszó
Balatonszemes
Balatonszentgyörgy
Balatonszepezd
Balatonszőlős
Balatonudvari
Balatonújlak
Balatonvilágos
Balinka
Balogunyom
Balsa
Bálványos
Bánd
Bánhorváti
Bánokszentgyörgy
Bánréve
Barabás
Baracska
Baranyahidvég
Baranyajenő
Baranyaszentgyörgy
Barcs
Barnag
Báta
Bátaapáti
Bátmonostor
Bátonyterenye
Bátor
Bátorliget
Battonya
Bátya
Batyk
Béb
Bejcgertyános
Bekecs
Békéscsaba
Bélapátfalva
Bélavár
Beloianisz
Belsősárd
Benk
Bérbaltavár
Bregdaróc
Beremend
Berente
Berhida
Berzence
Besence
Bezenye
Bezeréd
Bicsérd
Bicske

Biharkeresztes
Bikal
Biri
Bisse
Boba
Bocfölde
Bocskai kert
Bodajk
Bodmér
Bodolyabér
Bodony
Bodorfa
Bodrog
Bodroghalom
Bodrogkeresztúr
Bodrogkisfalud
Bodrogolaszi
Bódvalenke
Bódvarákó
Bódvaszilás
Bogád
Bogádmindszent
Bogdása
Bogyiszló
Bókaháza
Bokod
Boldog
Boldva
Bolhó
Boncodfölde
Bonyhád
Borgáta
Borota
Borsodszirák
Borszörcsök
Borzavár
Bozzai
Bozsok
Bő
Bőcs
Bőde
Bögöt
Bögöte
Bököny
Bölcske
Bucsuszentlászló
Budajenő
Budakalász
Budakeszi
Budaörs
Budapest
Bugyi
Buj
Buzsák
Bük
Bükkaranyos

Bükkmogyorósd
Bükkösd
Bükkszék
Bükkzentkereszt
Bükkzsérc
Bűrüs
Cece
Cegléd
Celldömölk
Chernelháza
Cigánd
Cikó
Cún
Csabasabadi
Csabarendek
Csajág
Csákány
Csákánydoroszló
Csákberény
Csákvár
Csanádalberti
Csanádapáca
Csanádpalota
Csányoszló
Csapi
Csapod
Csaroda
Csátalja
Csatár
Csebény
Csehi
Csehimindszent
Csemő
Csempeszkopács
Csénye
Csepreghy
Cserépfalu
Cserépváralja
Cserháthaláp
Cserkút
Cserszegtomaj
Csesznek
Csibrák
Csikéria
Csikóstóttós
Csipkerek
Csobaj
Csobánka
Csókakő
Csokvaomány
Csolnok
Csomád
Csombárd
Csonkahegyhát
Csopak
Csór

Csorvás
Csöde
Csömend
Csömör
Csönge
Csősz
Csővár
Dabas
Dabronc
Dág
Dámóc
Dány
Darnózseli
Dávod
Debrecen
Decs
Dédestapolcsány
Dejtár
Devecser
Dinnyeberki
Diósd
Dióskál
Dióviszló
Dobronhegy
Dombegyház
Dombiratos
Dombóvár
Dombrád
Domony
Dorog
Döbrönte
Döge
Dömös
Dörgicse
Dötk
Drágszél
Drávacsehi
Drávacsepely
Drávafok
Dravagárdony
Drávaiványi
Dravakeresztúr
Dravapalkonya
Dravapiski
Drávaszabolcs
Drávasztára
Drávatamási
Dudar
Duka
Dunaalmás
Dunabogdány
Dunaegyháza
Dunafalva
Dunaharaszti
Dunakeszi
Dunakiliti

Dunapataj
Dunaremete
Dunaszeg
Dunaszentbenedek
Dunaszentgyörgy
Dunaszentmiklós
Dunaszentpál
Dunasziget
Dunaújváros
Dunavecse
Dusnok
Dúzs
Egerbóc
Ecséd
Ecser
Edelény
Edve
Eger
Egeraracs
Egerbocs
Egercsehi
Égerszög
Egervár
Egervölgy
Egyek
Egyházásfalu
Egyházasgerge
Egyházasharaszti
Egyházashetye
Egyházaskesző
Egyházaskozár
Elek
Emőd
Encs
Endrőd
Enying
Eperjeske
Eplény
Epöl
Ercsi
Érd
Erdőkertes
Erdősmecke
Érsekcsanád
Érsekhalma
Esztergályhorváti
Esztergom
Fácánkert
Fadd
Fajsz
Farkasgyepű
Fehérgyarmat
Fehérvárcsurgó
Feketeerdő
Felcsút
Felsőberecki

Felsőegerszeg
Felsőjánosfa
Felsőörs
Felsőpáhok
Felsőpakony
Felsőrajk
Felsőszentiván
Felsőszentmárton
Felsőtárkány
Felsőtelekes
Felsőzsolca
Fényeslitke
Fenyőfő
Fertőboz
Fertőd
Fertőendréd
Fertőhomok
Fertőrákos
Fertőszentmiklós
Fertőszéplak
Foktó
Folyás
Fonyód
Fót
Főnyed
Füle
Fülesd
Füzér
Füzesabony
Gáborján
Gadány
Gadna
Galambok
Galgaguta
Galgahévíz
Galvács
Gamás
Ganna
Gánt
Gara
Garabonc
Gárdony
Gávavencsellő
Géderlak
Gelénes
Gellénháza
Gencsapáti
Gerendás
Gerjen
Gersekarát
Gesztely
Geszteréd
Gétye
Gilvánfa
Girincs
Gógánfa

Golop
Göd
Gödöllő
Gömörszőlős
Gönc
Görbeháza
Görgeteg
Gósfalva
Gulács
Gyál
Gyanógergye
Gyékényes
Gyenesdiás
Gyepükaján
Gyermely
Gyód
Gyöngyfa
Gyöngyös
Gyöngyösfalu
Gyöngyöshalász
Gyöngyösmellék
Gyöngyössolymos
Győr
Györgyarló
Györköny
Gyórladamér
Győröcske
Gyórság
Győrújfalva
Győrvár
Győrzámoly
Gyugy
Gyula
Gyulakeszi
Gyúró
Gyüre
Gyűrűs
Hács
Hagyárosbörönd
Hahót
Hajdúsámson
Hajdúszoboszló
Hajmáskér
Hajós
Halastó
Halászi
Halásztelek
Halimba
Harc
Harkány
Hárskút
Harta
Hatvan
Hédervár
Hegyeshalom

Hegyháthodász
Hegyhátszentjakab
Hegyhátszentpéter
Hegykő
Hegymagas
Hegyszentmárton
Hejőbába
Hejőkeresztúr
Hejőkürt
Hercegkút
Hercegszántó
Heréd
Héreg
Herend
Heresznye
Hernádkak
Hernádnémeti
Hernádszentandrás
Hernyék
Hetefejércse
Hetvehely
Hetyefő
Heves
Hévíz
Hévízgyörk
Hidas
Hidegkút
Hidegség
Hidvégdó
Hirics
Hodász
Hollád
Homokbödöge
Homokmégy
Hosszúpereszteg
Hosszúvíz
Hottó
Hövej
Ibrány
Igal
Iharosberény
Ikervár
Iklanberény
Ikrény
Imola
Inke
Ipolytarnóc
Ipolyvece
Isaszeg
Ispánk
Iszkaszentgyörgy
Isztimér
Ivánbattyán
Ivánc
Iváncsa
Jágónak

Jákfa
Jánd
Jánoshalma
Jánosháza
Jánossomorja
Jásd
Jászberény
Jászfelsőszentgyörgy
Jászfényszaru
Jéke
Jósvafő
Kaba
Kács
Kajászó
Kajdacs
Kákics
Kallósd
Kállósemjén
Kalocsa
Káloz
Kamond
Kánó
Kapolcs
Kápolnásnyék
Kaposszekcső
Kaposvár
Káptalanfa
Káptalantóti
Kapuvár
Karád
Karakó
Karakószörcsök
Karcsa
Karmacs
Karos
Kastélyosdombó
Kaszaper
Kávás
Kazincbarcika
Kecel
Kecskéd
Kehidakustány
Kékcse
Kéked
Kékkút
Keléd
Kelevíz
Kemecse
Kemendollár
Kemeneshögyész
Kemeneskápolna
Kemenesmagasi
Kemenesmihályfa
Kemenespálfa
Kemenessömjén
Kemenesszentmárton

Kemenesszentpéter
Keménfa
Kémes
Kemse
Kenéz
Kenézlő
Kenyeri
Kerecseny
Kereki
Kerepes
Kerkabarabás
Kerkateskánd
Kérsemjén
Keszeg
Kesznyéten
Keszthely
Kesztölc
Keszü
Kétegyháza
Kéthely
Kétújfalu
Kevermes
Kimle
Kincsesbánya
Királyszentistván
Kisapáti
Kisar
Kisbabet
Kisbajcs
Kisbajom
Kisberény
Kisberzseny
Kisbeszterce
Kisbodak
Kisbucsa
Kiscséc
Kisdombegyház
Kisgyőr
Kisharsány
Kisjakabfalva
Kiskőrös
Kiskunhalas
Kiskutas
Kisláng
Kisléta
Kislőd
Kismányok
Kismaros
Kisoroszi
Kispáli
Kisrákos
Kisrécse
Kisrosvágy
Kissomlyó
Kisszentmárton
Kistapolca

Kistarcsa
Kistolmács
Kistótfalu
Kisunyom
Kisvárdá
Kisvarsány
Kisvásárhely
Kolontár
Komjáti
Komló
Komoró
Korlát
Koroncó
Kórós
Kosd
Kótaj
Kovácsszénája
Kovácsvágás
Köcsk
Kölcse
Kölesd
Kölked
Kömlőd
Kömörő
Körmend
Környe
Kőröshegy
Kőszárhegy
Kőszeg
Kötcese
Kővágóörs
Kővágószőlős
Kővágótöttös
Köveskál
Kunágota
Kunmadaras
Kunsziget
Kup
Kurd
Külsősárd
Küngös
Lábatlan
Lábod
Lácacséke
Lakhegy
Lakócsa
Látrány
Leányfalu
Leányvár
Lébény
Legyesbénye
Lénárdaróc
Lengyeltóti
Lenti
Lepsény
Lesencefalu

Lesenceistvánd
Lesencetomaj
Létavértes
Letenye
Levél
Libickozma
Ligetfalva
Lipót
Litér
Litke
Lócs
Lókút
Lónya
Lórév
Lovas
Lovasberény
Lökösháza
Lövőpetri
Ludányhalászi
Lúzsok
Madocsa
Maglód
Mágocs
Magosliget
Magyarmás
Magyarábányas
Magyardombegyház
Magyaregregy
Magyargencs
Magyarhertelend
Magyarmecske
Magyarszék
Magyartelek
Majs
Makád
Maklár
Malomsok
Mályinka
Mándok
Mánfa
Mány
Mareali
Marealtó
Márfa
Máriakálnok
Máriakéménd
Máriapócs
Márkó
Markóc
Marócsa
Márokpapi
Martonvásár
Martonyi
Mátészalka
Mátraszőlős
Mátraverebély

Mátyus
Máza
Mecseknádasd
Mecsér
Medgyesbodzás
Medgyesegyháza
Medina
Meggyeskovácsi
Megyehid
Megyer
Méhtelek
Mencshely
Mende
Mérges
Mersevát
Mesterháza
Mesteri
Mesztegnyő
Mezőcsokonya
Meződ
Mezőhegyes
Mezőkovácsháza
Mezőladány
Mezőlak
Mezőszemere
Mezőszentgyörgy
Mezőtárkány
Miháld
Mihálygerge
Mike
Mikosszéplak
Milota
Mindszentgodisa
Mindszentkállya
Misefa
Miske
Miskolc
Mogyoród
Mogyorósbánya
Moha
Mohács
Mohora
Molnári
Mónosbél
Monostorapáti
Monoszló
Monyoród
Mór
Morichida
Mosdós
Mosonmagyaróvár
Mosonszentmiklós
Mosonszolnok
Mőcsény
Múcsony
Nábrád

Nadap
Nádudvar
Nagyar
Nagyatád
Nagybajcs
Nagybajom
Nagybánhegyes
Nagybaracska
Nagybarca
Nagycsány
Nagycsécs
Nagycepely
Nagydobos
Nagydorog
Nagyér
Nagyesztergár
Nagygörbő
Nagygyimót
Nagyhalász
Nagyharsány
Nagykálló
Nagykamarás
Nagykanizsa
Nagykapornak
Nagykorpád
Nagykovácsi
Nagykutas
Nagylózs
Nagymányok
Nagymaros
Nagynyárad
Nagypáli
Nagypall
Nagypirit
Nagyrada
Nagyrákos
Nagyrecse
Nagyréde
Nagyrozvágy
Nagysáp
Nagysimonyi
Nagyszakácsi
Nagytálya
Nagytarcsa
Nagytevel
Nagytilaj
Nagytótfalu
Nagyvarsány
Nagyvázsony
Nagyvisnyó
Nekézseny
Nemesapáti
Nemesbikk
Nemesborzova
Nemesbük
Nemesdéd

Nemesgörzsöny
Nemesgulács
Nemeshany
Nemeshetés
Nemeskeresztúr
Nemeskocs
Nemeskolta
Nemesládony
Nemes nádudvar
Nemesrádó
Nemessándorháza
Nemesszentandrás
Nemesvámos
Nemesvid
Nemesvita
Németbánya
Németfalu
Neszmély
Nézsza
Nick
Nikla
Nóráp
Noszvaj
Nova
Nyékládháza
Nyergesújfalu
Nyirád
Nyírbátor
Nyíregyháza
Nyírgyulaj
Nyírlövő
Nyírmada
Nyírtelek
Nyóger
Nyúl
Óbánya
Óbudavár
Ócsa
Ófalu
Okorág
Olaszfa
Olaszfalu
Olaszliszka
Olcsva
Olcsvaapáti
Onga
Orbánosfa
Ordacsehi
Ordas
Orfalu
Orfű
Orosháza
Oroszlány
Oroszló
Orosztony
Ostffyasszonyfa

Ostoros
Oszkó
Oszlár
Osztopán
Ozmánbük
Öcs
Öcsény
Örbottyán
Öregcsertő
Öreglak
Örimagyarósd
Öriszentpéter
Örkény
Örvényes
Ősagárd
Öskü
Öttevény
Pácin
Pacsa
Pácsony
Padár
Páka
Pakod
Pákozd
Paks
Palé
Pálháza
Páli
Palkonya
Pálmajor
Paloznak
Pamuk
Pankasz
Pannonhalma
Pányok
Panyola
Pap
Pápa
Pápakovácsi
Pápoc
Páprád
Parád
Parádsasvár
Parasznya
Paszab
Pásztó
Pat
Pátka
Patvarc
Páty
Pázmánd
Pázmándfalu
Pécel
Pecöl
Pécs
Pécsely

Pécsvárad
Pellérd
Pénzesgyőr
Penyige
Perbál
Perkupa
Péteri
Pétervására
Pétfürdő
Pethőhenye
Petőháza
Petőmihályfa
Pilisborosjenő
Piliscsaba
Piliscsév
Pilisjászfalu
Pilisszántó
Pilisszentiván
Pilisszentkereszt
Pilisszentlászló
Pilisvörösvár
Pinnye
Piskó
Pitvaros
Pócsmegyer
Pogányszentpéter
Pókaszeptk
Polgár
Polgárdi
Pomáz
Porpác
Porrogszentkirály
Porrogszentpál
Porva
Potony
Pölöske
Pörböly
Pördefölde
Pötréte
Pula
Pusztaföldvár
Pusztahencse
Pusztakovácsi
Pusztamiske
Pusztamonostor
Pusztaottlaka
Pusztaszemes
Pusztaszentlászló
Pusztavacs
Pusztavám
Pusztazámor
Püski
Rábacsécsény
Rábakecöl
Rábapatona
Rábapaty

Rábasebes
Rábaszentandrás
Rábaszentmihály
Rábaszentmiklós
Rábatöttös
Ráckeresztúr
Ráckeve
Rajka
Rakacaszend
Rakamaz
Ráksi
Raposka
Rédics
Rém
Répáshuta
Répcelak
Resznek
Révfülöp
Révleányvár
Rezi
Ricse
Rigács
Rinyakovácsi
Rinyaszentkirály
Röjtökmuzsaj
Rudabánya
Rum
Ruzsa
Sajóecseg
Sajóivánka
Sajókeresztúr
Sajólád
Sajóőrös
Sajópetri
Sajósenye
Sajószentpéter
Sajószöged
Sajóvelezd
Sajtoskál
Salföld
Salgótarján
Salomvár
Sály
Sámod
Sand
Sárazsadány
Sárfimizdó
Sárhida
Sárisáp
Sárkeresztes
Sárkeresztúr
Sármellék
Sárospatak
Sárpilis
Sarród
Sárszentágota

Sárvár
Sásd
Sáska
Sáta
Sátoraljaújhely
Sávoly
Sé
Sellye
Semjén
Sénye
Seregélyes
Siklós
Siklósnagyfalu
Sima
Simaság
Simonfa
Sióagárd
Siófok
Siójut
Sirok
Sitke
Sobor
Solt
Sóly
Solymár
Somlójenő
Somlóvásárhely
Somogybabod
Somogybükkösd
Somogyfajsz
Somogysámson
Somogysárd
Somogysimonyi
Somogyszentpál
Somogyszil
Somogytúr
Somogyvámos
Somogyvár
Somogyzsitfa
Soponya
Sopron
Sopron-Balf
Sopron-Sopronkőhida
Sopron-Tóhalom
Sorkifalud
Sorkikápolna
Sorokpolány
Sóskút
Sósvertike
Sótony
Söjtör
Söpte
Söréd
Sukoró
Sumony
Sükösd

Sülysáp
Sümeğ
Süttő
Szabadi
Szabadkígyós
Szabadszentkirály
Szabás
Szabolcs
Szabolcsveresmart
Szada
Szakáld
Szakály
Szakmár
Szaknyér
Szakoly
Szakony
Szalafő
Szalapa
Szalkszentmárton
Szalonna
Szamosangyalos
Szamostatárfalva
Szántód
Szany
Szaporca
Szár
Szárliiget
Szarvaskend
Szászvár
Szatmárcseke
Szécsény
Szécsisziget
Szederkény
Szedres
Szegeerdő
Szegei
Szezilong
Székelyszabar
Székesfehérvár
Szekszárd
Szendehegy
Szendrő
Szentantalfa
Szentbékálló
Szentborbás
Szentegát
Szentendre
Szentgál
Szentgyörgyvár
Szentimrefalva
Szentjakabfa
Szentkirályszabadja
Szentlőrinc
Szenyér
Szeremle
Szerencs

Szergény
Szigetbecse
Szigetcsép
Szigethalom
Szigetmonostor
Szigetszentmárton
Szigetszentmiklós
Szigetújfalu
Szigliget
Szihalom
Szil
Szilaspogony
Szilvásvárad
Szin
Szinpetri
Szirák
Szirmabesenyő
Szob
Szólád
Szombathely
Szomód
Szomor
Szőc
Szőce
Szögliget
Szökedencs
Szőlősardó
Szőlősgyörök
Szörény
Szúcs
Szuhogy
Tabajd
Tagyon
Tahitótfalu
Tákos
Taktabáj
Taktakenéz
Taliándörögd
Tállya
Tanakajd
Táplánszentkereszt
Tapolca
Tapsony
Tar
Tardos
Tarján
Tarnaszentmária
Tárnok
Tarpa
Tarrós
Táska
Tass
Tát
Tata
Tatabánya
Teklafalu

Telekes
Telekgerendás
Teleki
Telki
Tengelic
Tengeri
Teresztenye
Tés
Tésa
Tésenfa
Teskánd
Tihany
Tikos
Tilaj
Timár
Tinnye
Tiszaadony
Tiszabecs
Tiszabercel
Tiszabezdéd
Tiszacsécse
Tiszacsege
Tiszacsermely
Tiszadada
Tiszaderzs
Tiszadob
Tiszadorogma
Tiszaeszlár
Tiszafüred
Tiszagyulaháza
Tiszaigar
Tiszakanyár
Tiszakarád
Tiszakerecseny
Tiszakeszi
Tiszakóród
Tiszaladány
Tiszalök
Tiszamogyorós
Tiszanyagyalu
Tiszaörs
Tiszapalkonya
Tiszaszalka
Tiszaszentimre
Tiszaszentmárton
Tiszatarodos
Tiszatarján
Tiszatelek
Tiszaújváros
Tiszavasvári
Tiszavid
Tivadar
Tófej
Tokaj
Tokod
Tokodaltáró

Tokorcs
Tolcsva
Told
Tolna
Tolnanémedi
Tomajmonostora
Tompá
Tompaládony
Tordas
Tormásliget
Tornakápolna
Tornanádaska
Tornaszentandrás
Tornyospálca
Torony
Tótkomlós
Tótszerdahely
Tótújfalu
Tótvázsony
Tököl
Tura
Túristvándi
Túrony
Tuzsér
Türje
Tüskevár
Udvar
Ugod
Újbarok
Újkenéz
Újkér
Újkígyós
Újrónafő
Újszentmargita
Újtelek
Újtikos
Újvárfalva
Ukk
Úny
Uppony
Uraiújfalu
Uri
Urkút
Uszka
Uszód
Uzsa
Üllő
Űröm
Vác
Vácegres
Vácszentlászló
Vág
Vágáshuta
Vaja
Vajdácska
Vajszló

Vál
Valkó
Vállus
Vámosatya
Vámosmikola
Vámosújfalú
Vámoszabadi
Váralja
Varászló
Várbalog
Varbó
Varbóc
Várgesztes
Várkesző
Városlőd
Várpalota
Várvölgy
Vasad
Vásárosdombó
Vásárosmiske
Vásárosnamény
Vasboldogasszony
Vaskút
Vaspör
Vászoly
Vasszécseny
Vát
Vázsnok
Vecsés
Végegyháza
Vejtí
Vékény
Velem
Velençe
Velény
Vének
Vép
Vereb
Veresegyház
Verőce
Vértesacsa
Vértesboglár
Vértessomló
Vértestolna
Vértesszőlős
Vése
Veszprém
Veszprémfajsza
Veszprémgalsa
Vigántpetend
Villány
Villánykövesd
Vilonya
Vindornyafoke
Vindornyalak
Vindornyaszőlős

Visegrád
Viss
Visz
Viszák
Vitnyéd
Vízvár
Vizsoly
Vokány
Vonyarcvashegy
Vöckönd
Vönöck
Vöröstó
Vörs
Zádor
Záhony
Zákány
Zalaapáti
Zalabér
Zalaboldogfa
Zalacsány
Zalacséb
Zalaegerszeg
Zalaerdőd
Zalagyömörő
Zalahaláp
Zalaháshágy
ZalaiGrace
ZalaIstván
Zalakaros
Zalacomár
Zalaköveskút
Zalalövő
Zalamegyes
Zalamerenye
Zalasárszeg
Zalaszabar
Zalaszántó
Zalaszegvár
Zalaszentgrót
Zalaszentgyörgy
Zalaszentiván
Zalaszentjakab
Zalaszentlászló
Zalaszentlőrinc
Zalaszentmárton
Zalaszentmihály
Zaláta
Zalaújlak
Zalavár
Zalavég
Zalkod
Zamárdi
Zámoly
Zánka
Zemplénagárd
Zengővárkony

